

Innst. 113 L

(2013–2014)

Innstilling til Stortinget fra energi- og miljøkomiteen

Prop. 161 L (2012–2013)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om endringer i viltloven, naturmangfoldloven mv.

Til Stortinget

Sammendrag

Miljøverndepartementet foreslår i proposisjonen forslag til endringer i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) og lov 29. mai 1981 nr. 38 om jakt og fangst av vilt (viltloven).

Det foreslås i proposisjonen endringer i viltloven §§ 20 og 21. Endringene gjelder tiltak for utøvelse av jakt på en sikker og human måte. Det foreslås bl.a. at departementet ved forskrift kan tillate at kunstig lys benyttes ved åtejakt på andre arter enn rødrev, ved ettersøk av andre arter enn hjortevilt og ved avlaving av vilt i andre tilfeller enn vilt som er fanget levende i felle. Det foreslås at jegeren har bevisbyrden for at påskyting er lovlig, og det skal snarest varsles politi og kommunen om bruk av motor under ettersøket. Forslagene er en oppfølging av en arbeidsgruppeinnstilling som ble overlevert Direktoratet for naturforvaltning våren 2011.

Det foreslås videre at det i naturmangfoldloven § 15 inntas et forbud mot unødig jaging av viltlevende dyr. Et forbud mot jaging fantes tidligere i viltloven, men bortfalt ved en inkurie da naturmangfoldloven ble vedtatt.

Det foreslås også enkelte lovendringer som har til formål å klargjøre rettstilstanden.

Departementet viser til at det i Norge under gitte vilkår er tillatt å utøve jakt, felling og fangst. Utgangspunktet er at det skal kunne høstes av bestander som produserer et høstingsverdig overskudd, til

gode for næring og friluftsliv. Opprettholdelse av jakt- og fangsttradisjonene er avhengig av bred samfunnsaksept. Så vel lov om jakt og fangst av vilt som dyrevelferdsloven gir dyr en rettslig beskyttelse mot unødig lidelse – også når dyr skal avlives. Jakt medfører unektelig en viss risiko for skadeskyting og derpå følgende lidelser for viltet. Derfor er aktsomhetskravet til jegeren med rette strengt.

Paragraf 19 i viltloven er en rettslig standard for hva som til enhver tid er god jegermoral. § 19 lyder som følger:

«Jakt og fangst skal utøves på slik måte at viltet ikke utsettes for unødige lidelser og slik at det ikke oppstår fare for mennesker eller husdyr eller skade på eiendom.»

I proposisjonen er det tatt inn noen grunnleggende regler som er viktige elementer i den rettslige standarden som viltloven § 19 legger til grunn for human jakt.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Åsmund Aukrust, Eva Kristin Hansen, Eigil Knutsen, Anna Ljunggren og Terje Aasland, fra Høyre, Nikolai Astrup, Tina Bru, Odd Henriksen og Eirik Milde, fra Fremskrittspartiet, Jan-Henrik Fredriksen og Oskar J. Grimstad, fra Kristelig Folkeparti, Rigmor Andersen Eide, fra Senterpartiet, Geir Pollestad, fra Venstre, lederen Ola Elvestuen, fra Sosialistisk Venstreparti, Heikki Eidsvoll Holmås, og fra Miljøpartiet De Grønne, Rasmus Hansson, viser til at proposisjonen inneholder forslag til

endringer i lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) og lov om jakt og fangst av vilt (viltloven).

Komiteen merker seg at det foreslås endringer i viltloven §§ 20 og 21, der endringene gjelder tiltak for utøvelse av jakt på en sikker og human måte, bruk av kunstig lys ved ettersøk av påskutt hjortevilt, ved avlving av fanget vilt og ved åtejakt, samt bruk av motorbåt ved ettersøk av påskutt sjøfugl. Forslagene er en oppfølging av en arbeidsgruppeinnstilling som ble overlevert Direktoratet for naturforvaltning våren 2011.

Det foreslås i §§ 20 og 21 en regel om at jegeren har bevisbyrden. Komiteen viser til at begrepet om bevisbyrde skal forstås på samme måte i de nye §§ 20 og 21.

Komiteen viser her til at både forslaget til endring i § 20 fjerde ledd og forslaget til endring i § 21 annet ledd inneholder en bestemmelse om at jegeren har bevisbyrden for at påskytingen er lovlig. Bestemmelsene innebærer at dersom jegeren velger å benytte kunstig lys ved ettersøk av påskutt hjortevilt eller motordrevet fartøy ved ettersøk av påskutt sjøfugl, er det jegeren som har bevisbyrden for at påskytingen i disse tilfellene var lovlig, og som ved tvil for eksempel må bevise at kunstig lys eller motorbåt ikke ble benyttet allerede da skuddet ble avfyrt.

Hovedregelen i norsk straffeprosess er at det er påtalemyndigheten som har bevisbyrden i en straffesak. Det er imidlertid flere unntak. Grunnen til at det foreslås et unntak også her, er ønsket om å unngå misbruk av de nye bestemmelsene. Viltloven § 34 første ledd inneholder allerede i dag en bestemmelse om omvendt bevisbyrde, der jegeren har bevisbyrden for at forfølgning av såret hjortevilt inn på fremmed grunn er lovlig. For denne bestemmelsen foreligger det relevant rettspraksis knyttet til den tilsvarende bestemmelsen i den tidligere jaktloven fra 1951. I en kjennelse inntatt i Rt. 1957 s. 950 uttaler retten om jegerens bevisbyrde at retten «må føle seg overbevist», og at «en sannsynlighet eller mulighet» ikke er nok. Denne noe strenge bevisvurderingen skal legges til grunn også når det gjelder forslaget til endring i § 20 fjerde ledd og § 21 annet ledd.

Det foreslås videre at det i naturmangfoldloven § 15 inntas et forbud mot unødig jaging av viltlevende dyr. Et forbud mot jaging fantes tidligere i viltloven, men bortfalt ved en inkurie da naturmangfoldloven ble vedtatt.

Endelig foreslås det enkelte lovendringer som har til formål å klargjøre rettstilstanden.

Komiteen viser til at opprettholdelse av jakt- og fangsttradisjonene er avhengig av bred samfunnsaksept. Så vel lov om jakt og fangst av vilt som dyrevelferdsloven gir dyr en rettslig beskyttelse mot unødig lidelse – også når dyr skal avlives. Jakt medfører

en viss risiko for skadeskyting og derpå følgende lidelser for viltet.

Komiteen er derfor enig i at aktsomhetskravet til jegeren skal være strengt.

Komiteen viser til at det i lengre tid har vært et tilbakevendende tema hvorfor det ikke kan benyttes kunstig lys i forbindelse med ettersøk av påskutt vilt, og da spesielt hjort. Komiteen er enig i at bruk av kunstig lys vil bidra til hurtigere lokalisering av skadskutt vilt, slik at det kan avlives raskt og effektivt.

Komiteen slutter seg til den brede enighet som er og merker seg at alle som har uttalt seg om spørsmålet, støtter departementets forslag om å tillate bruk av lys ved avlving av levendefanget vilt også ved åtefangst.

Komiteen viser til at dagens forbud mot bruk av motorbåt under ettersøk av lovlig påskutt sjøfugl, ikke ivaretar kravet til dyrevelferd på en tilstrekkelig måte. En typisk skadesituasjon er at lovlig påskutt sjøfugl ikke dør straks, men faller i vannet utenfor skuddhold og er fortsatt i stand til å svømme og dykke. En slik situasjon medfører ettersøksplikt, og det er viktig med raskest mulig ettersøk og avlving.

Komiteen slutter seg derfor til departementets konklusjoner om å ivareta nødvendig dyrevelferd ved ettersøk av påskutt sjøfugl.

Videre vil komiteen understreke at forbudet mot jaging av vilt ikke må være til hinder for trening av jakthund eller bruk av hund under jakt, men støtter den foreslåtte lovendringen og reetablerer den rettslige beskyttelse av viltet som tidligere fulgte av § 3 i viltloven.

Komiteens medlemmer fra Venstre og Miljøpartiet De Grønne legger vekt på at det tradisjonelt har vært bred enighet om at jakt i Norge skal drives uten unødige tekniske hjelpemidler. Disse medlemmer mener denne tradisjonen bør videreføres. Ytterligere åpning for bruk av kunstig lys bør unngås, med mindre tungtveiende hensyn til dyrevelferd, sikkerhet eller artsvern taler for en slik endring.

Komiteens medlem fra Miljøpartiet De Grønne viser til at forslagene til endringer i viltloven § 20 åpner for at departementet ved forskrift kan tillate kunstig lys brukt ved åtejakt på andre arter enn rødrev, ved ettersøk av andre arter enn hjortevilt og ved avlving av vilt i andre tilfeller enn de som nevnes i forslaget til endringer i § 20 tredje ledd. Forslaget åpner for ytterligere bruk av tekniske hjelpemidler, også i jakt på rovdyr som ulv, bjørn og jerv.

Komiteen slutter seg ellers til de andre beskrevne lovendringer og rettinger som har til formål å klargjøre rettstilstanden.

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak til lov

om endringer i viltloven, naturmangfoldloven mv.

I

I almindelig borgerlig straffelov 22. mai 1902 nr. 10 skal § 152 b annet ledd nr. 2 lyde:

(2) påfører betydelig skade på et område som er vernet etter naturmangfoldloven kapittel V eller eldre vernevedtak som nevnt i naturmangfoldloven § 77, viltloven § 7, svalbardmiljøloven kapittel III, lov om Jan Mayen § 2 eller lov om Bouvet-øya, Peter I's øy og Dronning Maud Land m.m. § 2, eller

II

I lov 29. mai 1981 nr. 38 om jakt og fangst av vilt gjøres følgende endringer:

§ 20 tredje, fjerde og nytt femte ledd skal lyde:

Bruk av selvskudd til felling av vilt er forbudt. Det samme gjelder bruk av kunstig lys i jaktøyemed, med følgende unntak:

- a) åtejakt på rødrev, når lyskilden er fast montert
- b) ettersøk av påskutt hjortevilt
- c) avliving av vilt som er fanget levende i felle

Ved ettersøk som nevnt i tredje ledd bokstav b, har jegeren bevisbyrden for at påskytingen er lovlig. Jegeren skal varsle politi, jaktrettshaver og kommunen om bruken av kunstig lys før ettersøket tar til. Dersom varsling i vesentlig grad vil forsinke ettersøket, kan begrunnet melding om slik bruk av kunstig lys sendes samme instanser umiddelbart etter avsluttet søk.

Departementet gir nærmere forskrifter om de skytevåpen og den ammunisjon som det skal være tillatt å bruke under jakt, og om hvordan våpen og ammunisjon skal oppbevares og medbringes under jakt. Videre kan departementet ved forskrift gi nærmere bestemmelser om bruk av kunstig lys i tilfeller som nevnt i tredje ledd. Departementet kan også ved forskrift tillate at kunstig lys benyttes ved åtejakt på andre arter enn rødrev, ved ettersøk av andre arter enn hjortevilt og ved avliving av vilt i andre tilfeller enn nevnt i tredje ledd.

§ 21 annet ledd skal lyde:

Innen en avstand av 2 kilometer fra land, herunder holmer og skjær, er det forbudt å drive jakt fra motorbåt eller annet flytende eller svevende fartøy drevet med motor. Dette gjelder likevel ikke ved et-

tersøk av påskutt sjøfugl i sjø når fartøyets hastighet ikke overstiger 5 knop. Jegeren har bevisbyrden for lovlig påskyting og skal snarest varsle politi og kommunen om bruk av motor under ettersøket. Fylkeskommunen kan for bestemte områder og tidsrom øke eller minske avstanden.

III

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt gjøres følgende endringer:

§ 2-31 første ledd bokstav c skal lyde:

- c. område og naturforekomst vernet etter naturmangfoldloven kapittel V eller eldre vernevedtak som nevnt i naturmangfoldloven § 77,

§ 9-13 åttende ledd skal lyde:

Gevinst ved vern av skog i forbindelse med etablering eller utvidelse av verneområde etter naturmangfoldloven kapittel V eller eldre vernevedtak som nevnt i naturmangfoldloven § 77, er fritatt for skatteplikt.

IV

I lov 24. november 2000 nr. 82 om vassdrag og grunnvann skal § 20 første ledd bokstav c lyde:

- c) må ha dispensasjon fra vernevedtak etter naturmangfoldloven kapittel V eller eldre vernevedtak som nevnt i naturmangfoldloven § 77, eller utføres som skjøtselstiltak etter naturmangfoldloven § 47;

V

I lov 4. juli 2003 nr. 74 om hundehold skal § 9 tredje ledd lyde:

En hund som nyttes som jakthund eller er under trening eller prøve for dette, kan slippes på en aktsom måte slik det er naturlig ut fra bruksformålet, når dette ikke er i strid med viltloven, naturmangfoldloven eller regler om båndtvang. Det samme gjelder for trening og prøving av ettersøkshunder.

VI

I lov 20. mai 2005 nr. 28 om straff skal § 240 annet ledd bokstav b lyde:

- b) påfører betydelig skade på område som er vernet etter naturmangfoldloven kapittel V eller eldre vernevedtak som nevnt i naturmangfoldloven § 77, viltloven § 7, svalbardmiljøloven kapittel III, lov om Jan Mayen § 2 eller lov om Bouvet-øya, Peter I's øy og Dronning Maud Land m.m. § 2.

VII

I lov 27. mai 2005 nr. 31 om skogbruk skal § 2 annet ledd lyde:

Lova gjeld sjølv om eit område er verna etter *naturmangfoldloven kapittel V eller eldre vernevedtak som nemnt i naturmangfoldloven § 77*, eller i plan etter plan- og bygningslova er lagt ut til andre formål enn landbruk, så sant ikkje anna følgjer av verne- eller planvedtaket eller av forskrifter knytt til vedtaket.

VIII

I lov 17. juni 2005 nr. 85 om rettsforhold og forvaltning av grunn og naturressurser i Finnmark fylke skal § 19 lyde:

§ 19 *Nasjonalparker på Finnmarkseiendommens grunn*

Grunn som Finnmarkseiendommen eier, kan legges ut som nasjonalpark etter reglene i *naturmangfoldloven kapittel V*. Ved utforming av bruksregler skal det legges vekt på at tradisjonell bruk kan videreføres. Finnmarkseiendommen og bruksrettshavere som berøres, kan kreve erstatning for økonomisk tap etter reglene i *naturmangfoldloven § 50*.

IX

I lov 15. juni 2007 nr. 40 om reindrift skal § 23 annet ledd annet punktum lyde:

Motorisert ferdsel eller flyging inn i område vernet i medhold av *naturmangfoldloven kapittel V eller eldre vernevedtak som nevnt i naturmangfoldloven § 77*, skal foregå i samsvar med fastsatte forskrifter om vern.

X

I lov 27. juni 2008 nr. 71 om planlegging og byggesaksbehandling gjøres følgende endringer:

§ 14-1 første ledd skal lyde:

Reglene i dette kapittel gjelder for tiltak etter annen lovgivning som kan få vesentlige virkninger for miljø og samfunn og for nærmere bestemte verneplaner etter *naturmangfoldloven kapittel V eller eldre vernevedtak som nevnt i naturmangfoldloven § 77*.

§ 15-3 første ledd skal lyde:

Medfører en reguleringsplan ved bestemmelser om byggegrense innenfor veglinjen eller av andre særlige grunner at en eiendom blir ødelagt som byggetomt, og den heller ikke kan nyttes på annen regningssvarende måte, skal kommunen betale erstatning etter skjønn med mindre den erverver eiendommen i medhold av § 16-9. Det samme gjelder hvis reguleringsplan medfører at eiendom som bare kan nyttes til landbruksformål ikke lenger kan drives reg-

ningssvarende. Ved regulering av naturvernområder etter loven her skal kommunen betale erstatning etter skjønn i samsvar med *naturmangfoldloven §§ 50 og 51*.

XI

I lov 5. juni 2009 nr. 35 om naturområder i Oslo og nærliggende kommuner gjøres følgende endringer:

§ 4 annet ledd skal lyde:

I områder som er vernet etter *naturmangfoldloven kapittel V eller eldre vernevedtak som nevnt i naturmangfoldloven § 77*, og områder som er regulert til spesialområde, for eksempel til naturvernformål, bevaring eller sikringsområde for drikkevann, eller områder som inngår i særskilte planer eller vedtak etter § 7 første ledd nr. 3 og 4, gjelder de restriksjoner som følger av de konkrete verne- eller planvedtak i tillegg til loven.

§ 11 tredje ledd skal lyde:

Bestemmelsene om saksbehandling i naturmangfoldloven kapittel V gjelder for opprettelse av friluftslivsområder.

XII

I lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold gjøres følgende endringer:

§ 14 første og annet ledd skal lyde:

Tiltak etter *loven her* skal avveies mot andre viktige samfunnsinteresser.

Ved *vedtak i* medhold av *denne* lovens om berører samiske interesser direkte, skal det innenfor rammen som gjelder for den enkelte bestemmelse legges tilbørlig vekt på hensynet til naturgrunlaget for samisk kultur.

§ 15 første ledd skal lyde:

Høsting og annet uttak av naturlig viltlevende dyr skal følge av lov eller vedtak med hjemmel i lov. Unødig skade og lidelse på viltlevende dyr og deres reir, bo eller hi skal unngås. *Likeledes skal unødig jaging av viltlevende dyr unngås.*

§ 47 femte ledd skal lyde:

Beslutninger om å iverksette skjøtselstiltak etter første og andre ledd er ikke enkeltvedtak

Nåværende femte ledd blir til nytt sjette ledd.

§ 70 første ledd skal lyde:

Dersom det viser seg at tiltak i samsvar med loven eller vedtak i medhold av loven medfører vesent-

lige uforutsette konsekvenser for naturmangfoldet, skal den ansvarlige treffe rimelige tiltak for å avverge eller begrense skader og *ulempes*.

§ 77 første ledd annet punktum skal lyde:

§§ 47 og 48 gjelder også for eldre vernevedtak.

XIII

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid.

Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 30. januar 2014

Ola Elvestuen

leder

Oskar J. Grimstad

ordfører

